

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om utjämning av räntan för offentligt understödda export- och fartygskrediter och lagen om ett ränteutjämningsbolag för offentligt understödda export- och fartygskrediter

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om utjämning av räntan för offentligt understödda export- och fartygskrediter skall ändras så att bevilningstiden för ränteutjämningsavtal och ränteutjämningsanbud som gäller export- och fartygskrediter förlängs från 1999 till 2002.

Vidare föreslås det att den marginal som skall betalas till kreditinstitut och finansiella institut och som skall fogas till den referensränta som används vid ränteutjämnningen skall höjas från 0,25 till högst 0,50 procent.

I propositionen ingår också ett förslag till ändring av lagen om ett ränteutjämningsbolag för offentligt understödda export- och fartygskrediter. Den föreslås bli ändrad på så sätt att med ränteutjämningsbolag skall avses antingen ett separat bolag som har grundats för den ränteutjämningsverksamhet som gäller offentligt understödda export- och fartygskrediter eller statens specialfinansieringsbolag som fortsätter med detta bolags verksamhet.

Samtidigt föreslås det att den paragraf som gäller statens ansvar för ränteutjämningsverksamheten skall överföras från lagen om ränteutjämningsbolaget till lagen om ränteutjämningsverksamheten.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2000 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2000. Andringen av lagen om utjämning av räntan för offentligt understödda export- och fartygskrediter skall tillämpas på de fall där det leveransavtal som ligger till grund för ett ränteutjämningsavtal har ingåtts den 1 januari 2000 eller därefter.

I fråga om båda lagändringarna tillämpas på de ränteutjämningsavtal som har ingåtts innan lagändringarna träder i kraft de bestämmelser som gäller när lagarna träder i kraft.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

Ränteutjämningsystemet för offentligt understödda exportkrediter reformerades genom lagen om ett ränteutjämningsbolag för offentligt understödda exportkrediter (1136/1996) och lagen om utjämning av räntan för offentligt understödda exportkrediter (1137/1996) vilka trädde i kraft vid ingången av 1997. För administreringen av systemet grundade staten ett nytt ränteutjämningsbolag som helt ägs av staten, Oy Fide Ab, nedan Fide. Ränteutjämningsbolagets

syfte är enligt lagen att främja och utveckla finansieringen av exporten från Finland genom att administrera i första hand det nämnda ränteutjämningsystemet som hänför sig till den offentligt understödda kreditgivningen. Dessutom har bolaget till uppgift att tillsammans med andra parter delta i internationella förhandlingsuppdrag som gäller finansiering av offentligt understödd export samt i rådgivningsuppdrag som gäller finansiering av export.

Utgångspunkten för revideringen av ränteutjämningsystemet och grundandet av rän-

teutjämningsbolaget var att ge också andra inhemska och internationella banker vid sidan av Finlands Exportkredit Ab (numera Leonia Corporate Bank Abp) möjligheter att finansiera exportkrediter med OECD-villkor. Motiveringen till detta var en ökning av konkurrensen och de mångsidigare finansieringsalternativen för exporten som detta medförde.

Bolagets verksamhet täckte i inledningskedet vid ingången av 1997 utjämnningen av räntan för exportkrediter som har beviljats på de konsensusvillkor i fråga om exportkrediter som Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) rekommenderar för export av kapitalvaror och tjänster i anslutning till dessa samt för projektexport. Fartygskrediterna som omfattas av OECD:s exportkreditavtal och de räntestödkrediter för export till utvecklingsländerna som utrikesministeriet administrerar togs vid detta tillfälle inte med i bolagets verksamhet. Administreringen av räntestödssystemet för offentligt understödda fartygskrediter överfördes vid ingången av 1998 från Finlands Exportkredit Ab till det ränteutjämningsssystem som Fide administrerar.

I samband med att statens specialfinansieringsbolag Finnvera Abp, nedan Finnvera, grundades vid ingången av 1999 omvandlades Fide till ett dotterbolag som i sin helhet ägs av Finnvera.

Bevillningsfullmakten för ränteutjämningsavtal och ränteutjämningsanbud som gäller export- och fartygskrediter uppgår till 20 miljarder mark under 1997-1999. Fide ingår ränteutjämningsavtal med de kreditinstitut och finansiella institut som har anslutit sig till systemet. I ränteutjämningsystemet för finansiering av export av kapitalvaror ger kreditinstitutet eller det finansiella institutet sin kund, antingen den som köper finländska produkter eller tjänster eller den som exporterar sådana, en kredit med fast ränta och OECD-villkor. Staten övertar med stöd av de ränteutjämningsavtal som bolaget har ingått ansvaret för ränterisken mellan den fasta kommersiella referensräntan på OECD-villkor, dvs. den sk. CIRR-räntan (Commercial Interest Reference Rate), för exportkrediten och den fluktuerande referensräntan på i allmänhet sex månader, ökad med högst 0,25 procentenheter. CIRR-räntorna noteras inom OECD månadsvis. CIRR-räntan är oförändrad under ränteutjämningskreditens löptid och under vissa förutsättningar så länge an-

budet om ränteutjämnning är i kraft. När skillnaden mellan de ovan nämnda referensräntorna är negativ betalar staten skillnaden till kreditinstitutet eller det finansiella institutet (räntestöd) och när skillnaden är positiv betalar kreditinstitutet och det finansiella institutet skillnaden till staten (räntegottgörelse). Dessutom betalar staten Fide i förvaltningsarvode en årlig ränta på 0,10 procent på det kapitalbelopp som inte har förfallit av varje ränteutjämningsavtal.

I fråga om fartygskrediterna innebär statens ansvar på motsvarande sätt att kreditinstitutet eller det finansiella institutet betalar staten en ränta enligt fartygsräntestödkrediten (för närvarande 8 %) och staten betalar kreditinstitutet eller det finansiella institutet en referensränta enligt gällande avtal på i allmänhet 6 månader som allmänt skall användas för valutans i fråga och som motsvarar ränteperioden för krediten på OECD-villkor, ökad med högst 0,25 procentenheter.

I exportfinansiering med OECD-villkor används en CIRR-ränta enligt kreditvalutan oberoende av export- eller köparland. När CIRR-räntorna för de olika valutorna fastställs används i allmänhet avkastningen på sekundärmarknaden av de statliga masskuldebrev i vederbörande land ökad med en procent. Vid ingången av januari 1999 ersatte euro-CIRR CIRR-räntorna för de nationella valutorna i de länder som anslutit sig till Europeiska ekonomiska och monetära unionen. Euro-CIRR grundar sig på avkastningen på sekundärmarknaden av de masskuldebrev som har emitterats av de stater inom Europeiska unionen vilkas kreditvärdighetsklassificering är god. En stat med god kreditvärdighet, som Finland, kan skaffa sig kredit också i en utländsk valuta på den internationella kapitalmarknaden till ungefär samma pris som på sekundärmarknaden för dylika masskuldebrev. Marginalen på en procent kan därmed anses kvarstå hos staten för täckande av de administrativa kostnader som föranleds av att systemet upprätthålls, av den ränterisk som föreligger mellan den fasta CIRR-ränta som kredittagaren betalar och den fluktuerande referensränta som skall betalas till kreditinstitutet och de finansiella instituten eller eventuellt av de kostnader som föranleds av att den skyddas, det förvaltningsarvode som skall betalas till ränteutjämningsbolaget samt de marginaler som skall betalas till kreditinstitutet och de finansiella instituten.

2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

2.1 Mål och medel

Med stöd av gällande lag om utjämning av räntan för offentligt understödda export- och fartygskrediter kan ränteutjämningsavtal om export- och fartygskrediter ingås till utgången av 1999.

I statens budgetproposition för 2000 konstateras det att regeringen har för avsikt att ge riksdagen en proposition om att ränteutjämningsystemet skall fortgå.

Trots att så få ränteutjämningsavtal har ingåtts är det nödvändigt att ränteutjämningsystemet bibehålls för att konkurrenskraftiga finansieringsvillkor skall kunna tryggas för finska exportörer. För att de finska exportörerna skall kunna konkurrera om exportprojekt bör de ha en möjlighet att få exportfinansiering på villkor som är konkurrenskraftiga internationellt. I enlighet med detta måste tillgången på sådana finansieringsvillkor för offentligt understödda export- och fartygskrediter som har godkänts av OECD säkerställas också i framtiden.

Det föreslås att den marginal som skall användas vid ränteutjämningsen och som skall fogas till referensräntan och betalas till kreditinstitut och finansiella institut skall höjas så att den bättre motsvarar den nivå som tillämpas i övriga länder. Det internationella konkurrensläget samt minskningen av beställningar inom många industribranscher och den inverkan detta har på samhällsekonomin talar för att den marginal som skall betalas till kreditinstitut och finansiella institut bör höjas i detta skede.

2.2 De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås att lagen om utjämning av räntan för offentligt understödda exportkrediter skall ändras så att giltighetstiden för bevillningsfullmakten för ränteutjämningsavtal och ränteutjämningsanbud förlängs med tre år från 1999 till 2002.

Enligt gällande lag är bevillningsfullmakten för ränteutjämningsavtal och ränteutjämningsanbud om export- och fartygskrediter 20 miljarder mark åren 1997—1999. När ränteutjämningsystemet förnyades år 1996 uppskattades det i motiveringarna till regeringspropositionen (RP 165/1996 rd) att rän-

teutjämningsavtal både om offentligt understödda exportkrediter och fartygskrediter skulle ingås till ett värde av ca 2 miljarder mark per år. I statens budgetproposition för 2000 uppskattas det att ränteutjämningsavtal för nya exportkrediter med stöd av den nämnda lagen kommer att ingås till ett värde av 1500 miljoner mark under 2000 och att ränteutjämningsavtal för fartygskrediter inte alls kommer att ingås under 2000. Efter år 2000 uppskattas det att ränteutjämningsavtal för offentligt understödda export- och fartygskrediter årligen kommer att ingås till ett värde av totalt 4 000 miljoner mark. Det är i allmänhet omöjligt att på förhand uppskatta den exakta maximimängden ränteutjämningskrediter som kommer att behövas för finansieringen av nya beställningar. Efterfrågan på offentligt understödda export- och fartygskrediter har också internationellt sett varit ringa under de senaste åren. Skälen till detta anses vara att räntorna har hållits låga, att det har funnits förmånliga krediter på marknadsvillkor och att det har förekommit ekonomiska kriser och svårigheter på olika håll i världen.

Anbudsstocken för ränteutjämningsen uppgick enligt situationen den 31 augusti 1999 till totalt ca 8,1 miljarder mark, i vilket ingår ett preliminärt ränteutjämningsanbud som gäller en fartygskredit på totalt ca 2,3 miljarder mark och preliminära ränteutjämningsanbud som gäller kapitalvaror på totalt 3,9 miljarder mark. Det uppskattas att av ränteutjämningsanbudena realiserar i genomsnitt 10—15 procent.

Reserveringsstocken för ränteutjämningsen uppgick under nämnda tidpunkt till totalt ca 1,4 miljarder mark och avtalsstocken för ränteutjämningsen till ca 3 miljoner mark.

Ränteutjämningsbolaget Fide, som grundades för ränteutjämningsverksamhet, och som inledde sin verksamhet vid ingången av år 1997, omvandlades från ingången av innevarande år till ett dotterbolag som i sin helhet ägs av statens specialfinansieringsbolag Finnvera, när statens specialfinansieringstjänster samlades till en helhet i samband med att statens specialfinansiering reformerades. Finnvera är därmed, i egenskap av moderbolag, ansvarigt för den förlust som Fides affärsverksamhet eventuellt förorsakar.

När ränteutjämningsbolaget grundades var syftet att staten skulle delta i täckandet av bolagets verksamhetsutgifter genom att betala bolaget ett förvaltningsarvode för ränteut-

jämningsavtalen. Trots en betydande verksamhet gällande ränteutjämningsanbud har ränteutjämningsbolaget emellertid under sin verksamhetstid ingått betydligt färre ränteutjämningsavtal än vad som uppskattades då ränteutjämningsystemet skapades, vilket gör att bolaget inte heller har kunnat få förvaltningsarvoden av staten. Eftersom bolaget inte heller har haft andra inkomster i tillräckliga mängder, har bolagets verksamhetsutgifter hittills huvudsakligen täckts med ett verksamhetsbidrag som har betalats ur statsbudgeten samt med medel ur en reservfond som bildades då bolaget grundades.

Ränteutjämningsverksamheten har i de olika länderna i allmänhet ordnats så att den administreras som en del av övrig exportfinansiering antingen i ett finansiellt institut som arrangerar exportfinansiering eller i en organisation som beviljar statliga exportgarantier. I flera länder förutsätts statlig exportgaranti som ett villkor för ett ränteutjämningsavtal. Dessutom sammanhänger i många länder i praktiken statlig exportgaranti med ränteutjämningsen, också om upptagandet av exportgaranti inte är en förutsättning för ränteutjämningsen. Sammankopplingen av ränteutjämningsystemet med statens exportgaranti har enligt en utredning också i flera länder ökat efterfrågan på ränteutjämningsen. Emellertid vill man inte för de finska exportörerna ställa sammankopplingen av statlig exportgaranti med ränteutjämningsystemet som villkor, eftersom det med tanke på exportens konkurrenskraft är viktigt att både statliga exportgarantier och ränteutjämningskrediter finns tillgängliga separat.

Av ovan anförda skäl föreslås det i propositionen att med ränteutjämningsbolag skall kunna avses antingen ett bolag som har grundats för egentlig ränteutjämningsverksamhet eller det statliga specialfinansieringsbolag som fortsätter med detta bolags verksamhet. Finnvera Abp är i egenskap av moderbolag ansvarigt för täckandet av en eventuell förlust i dotterbolaget Fide Ab:s affärsverksamhet, vilket gör att Finnvera när situationen så kräver bör ha möjlighet att ordna ränteutjämningsbolagets verksamhet organisatoriskt flexibelt och kostnadseffektivt som en del av den övriga exportfinansieringen och specialfinansieringen. Om detta skall bestämmas närmare genom förordning.

Såsom det har konstaterats ovan får det kreditinstitut eller finansiella institut som finansierar en exporttransaktion i ränteutjäm-

ningsystemet en fast CIRR-ränta av den som köper eller exporterar en finländsk kapitalvara eller tjänster, och denna ränta betalar institutet vidare till Statskontoret. Statskontoret för sin del betalar det finansierande kreditinstitutet eller finansiella institutet en kortvarig fluktuerande referensränta ökad med en marginal på 0,25 procent. Kreditinstitutet och det finansiella institutet finansierar krediten på marknaden med en kortvarig upplåning med fluktuerande ränta och tar finansieringsrisken i sin egen kortvariga finansiering.

De banker som har ingått samarbetsavtal med Fide liksom även representanterna för industrin och exportörerna anser att det finländska ränteutjämningsystemet inte är konkurrenskraftigt jämfört med ränteutjämningsystemen i andra länder. I de flesta länder betalas en större marginal till de kommersiella bankerna för de finansieringsarrangemang som sammanhänger med exportfinansieringen på OECD-villkor, varvid bankerna kan bevilja krediter med OECD-villkor på enbart CIRR-ränta eller med en mindre tilläggsmarginal som läggs till räntan. Enligt utredningen varierar marginalerna i de viktigaste konkurrentländerna mellan 0,40 och 0,85 procent. Emellertid är en justering av marginalerna på gång i vissa länder. I flera länder används ett sådant ränteutjämningsystem där marginalens storlek fastställs differentierad enligt olika faktorer såsom kreditbelopp, kredittid och kreditvaluta.

En liten marginal tillsammans med de avgifter som Fide tar ut i enlighet med lagen om ränteutjämningsbolaget minskar bankernas villighet att delta i finansieringen av den finländska exporten, vilket försämrar finansieringsmöjligheterna och därigenom de finländska exportföretagens konkurrenskraft. I de flesta länder tas inga anslutnings- eller årsavgifter ut av bankerna för ränteutjämningsverksamheten.

När finansiärerna av den finländska exporten bjuder ut krediter på OECD-villkor är de till följd av den lilla marginalen tvungna att till CIRR-räntan lägga till en tilläggsavgift för att täcka utgifterna för finansieringsarrangemangen. Dessa tilläggsavgifter förs över antingen på köparen eller exportören, vilket i sin tur försvagar de finländska exportföretagens möjligheter att vinna i konkurrensen om transaktioner. Dessutom godkänner i synnerhet utvecklingsländernas myndigheter som övervakar den utländska

kredittagningen inte en avgift som läggs till CIRR-räntan.

Storleken på den marginal som skall läggas till den referensränta som används i ränteutjämnningen måste bedömas i förhållande till kreditinstitutens och de finansiella institutens verkliga genomsnittliga kostnader för medelanskaffning. Kreditinstitutens och de finansiella institutens kostnader för medelanskaffningen har inte ändrats i nämnvärd grad under den senaste tiden. Kreditinstitutens och de finansiella institutens egna kostnader för medelanskaffningen utgör i dagens läge ungefär den kortfristiga referensräntan utökad med de kostnader som förorsakas av användningen av balansräkningen. Sålunda återstår för kreditinstituten eller de finansiella instituten av den marginal som staten betalar i dagens läge ungefär 0,15-0,25 procent i årlig ränta som ersättning för det arbete som finansieringsarrangemangen medför och för risken att de binder sig vid ett långvarigt finansieringsarrangemang utan att de har ett bindande eget arrangemang för medelanskaffning för motsvarande tid. Dessutom ökar den nya möjligheten till projektfinansiering med OECD-villkor finansierarnas arbete och framhäver för sin del marginalernas betydelse.

För att de kostnader som de finansiella instituten förorsakas av finansieringsarrangemangen för exporttransaktioner skall kunna täckas, för att det skall kunna säkerställas att systemet fungerar i den finländska exportindustrins intresse och för att den internationella konkurrenskraften skall kunna bevaras föreslås det i propositionen att den marginal som skall betalas till de kreditinstitut och finansiella institut som har anslutit sig till ränteutjämnningssystemet skall höjas från nuvarande 0,25 till högst 0,50 procent. Avsikten är att en mera exakt differentiering av marginalen skall göras med ett beslut av handels- och industriministeriet. I handels- och industriministeriets beslut avses de marginaler som skall läggas till referensräntan bli differentierade med beaktande av exportkreditens belopp och kredittid.

Inom OECD har en debatt inletts om harmonisering av de marginaler som skall betalas till de finansiella instituten. Denna debatt kan medföra ändringar i de marginaler som skall betalas till bankerna i samband med offentligt understödda exportkrediter i OECD-länderna.

3. Propositionens verkningar

3.1 Ekonomiska verkningar

Enligt lagen om ett ränteutjämningsbolag för offentligt understödda export- och fartygskrediter är bolagets syfte inte att ge vinst. De kostnader som bolagets verksamhet medför täcks med de avgifter som bolaget uppbär, med de förvaltningsarvoden som staten betalar utgående från det nominella värdet av ränteutjämningsavtalet samt med avkastningen av bolagets eget kapital. Bolagets styrelse fastslår storleken på de avgifter bolaget tar ut med beaktande av ovan nämnda principer. När bolaget grundades uppgick dess kapital till 22 miljoner mark. Bolagets aktiekapital är 11 miljoner mark och reservfonden i dagens läge 8,7 miljoner mark. Staten betalar bolaget i förvaltningsarvode en årlig ränta på 0,10 procent av det nominella värdet av varje ränteutjämningsavtal, dvs. av det kapital som inte har förfallit av gällande ränteutjämningsavtal.

Enligt lagen svarar staten, med stöd av de ränteutjämningsavtal som ränteutjämningsbolaget har ingått med kreditinstituten och de finansiella instituten, för det räntestöd som skall betalas till ett kreditinstitut och ett finansiellt institut. Räntestöd utgående från ett ränteutjämningsavtal betalas till kreditinstitutet och det finansiella institutet och räntegottgörelsen mottas av Statskontoret.

När ränteutjämnningssystemet reviderades och ränteutjämningsbolaget grundades var syftet att staten skulle delta i täckandet av bolagets verksamhetsutgifter endast genom ett förvaltningsarvode på 0,10 procent som staten betalar ränteutjämningsbolaget utgående från det nominella värdet av varje ränteutjämningsavtal. Avsikten var att ränteutjämningsbolaget skulle få ett sådant kapital att staten inte skulle behöva delta i täckandet av bolagets verksamhetsutgifter. Dessutom var utgångspunkten för finansieringen av bolaget att varken statens eller exportörernas kostnader skulle få stiga jämfört med den tidigare situationen. Det bedömdes att bolaget behövde en personalmängd på 4-5 anställda och att bolagets kostnader skulle uppgå till 4-5 miljoner mark per år. Bolaget hade för avsikt att finansiera sina verksamhetsutgifter genom avgifter och den avkastning som det av staten i bolaget placerade grundkapitalet gav samt genom ovan nämnda förvaltningsarvoden som staten betalar.

Som bolagets sammanlagda intäkter uppskattades således samma belopp på 4-5 miljoner mark per år.

Bolaget har haft fem anställda. Bolagets affärsverksamhet har hittills varit förlustbringande. Staten betalade bolaget 3 miljoner mark i verksamhetsbidrag med medel ur budgeten för 1998 för täckande av den förlust som uppkommit till följd av bolagets ringa verksamhet under åren 1997 och 1998. Bolagets förlust under räkenskapsperioden 1997 uppgick till ca 2,3 miljoner mark och även år 1998 var bolagets affärsverksamhet förlustbringande. Bolagets vinst för räkenskapsperioden 1998 var ca 0,4 miljoner mark, när statens verksamhetsbidrag på 3 miljoner mark räknades med. År 1999 beräknas bolagets resultat bli 1,9 miljoner mark på minus.

Fide har ingått ränteutjämningsavtal till ett belopp av ca 5 miljoner mark, vilket gör att en höjning av marginalen just nu inte skulle ha stora effekter på kostnaderna. Eftersom inga ränteutjämningsavtal i praktiken har ingåtts, har staten hittills inte blivit tvungen att betala räntestöd till kreditinstituten och de finansiella instituten med stöd av ränteutjämningsssystemet. Det uppskattas att ränteutjämningsavtal om exportkrediter kommer att ingås till ett värde av 1,5 miljarder mark under 2000. Det bedöms att staten kommer att förorsakas utgifter på totalt ca 3 miljoner mark av ränteutjämningsavtalen om exportkrediter år 2000 när marginalen på 0,25 procent och Fides förvaltningsarvode på 0,10 procent enligt gällande lag räknas med. De kostnader som staten förorsakas av en högre marginal stiger både i fråga om oskyddade och skyddade ränteutjämningsavtal. Om marginalen höjs medför detta inte ännu år 2000 några kostnader för staten. Det uppskattas att inga ränteutjämningsavtal eller räntestödsutgifter som gäller fartygsleveranser kommer att uppkomma år 2000. Efter 2000 uppskattas det att ränteutjämningsavtal som gäller export- och fartygskrediter årligen kommer att ingås till ett värde av totalt 4 miljarder mark. Av de ränteutjämningsavtal som gäller exportkrediter bedöms det att staten kommer att förorsakas 13 miljoner mark i utgifter år 2001, av vilken summa marginalen på 0,25 procent och förvaltningsarvodet på 0,10 procent enligt gällande lag uppgår till 7,6 miljoner mark och räntestödsandelen till ca 5,4 miljoner mark. Statens kostnad till följd av att marginalen höjs till i genomsnitt 0,45 procent uppgår till ca 2,9

miljoner mark år 2001. Av de ränteutjämningsavtal som gäller fartygskrediter bedöms det att staten kommer att förorsakas 6 miljoner mark i utgifter år 2001, av vilken summa den andel som utgör marginal och förvaltningsarvode enligt gällande lag uppgår till 1,6 miljoner mark och räntestödsandelen 4,1 miljoner mark. Den kostnad som föranleds av att marginalen höjs är en miljon mark år 2001. De utgifter som staten kommer att förorsakas av att marginalen höjs bedöms för exportkrediternas del under de följande åren stiga med ca 3 miljoner mark per år och för fartygskrediternas del med ca 2-4 miljoner mark per år.

3.2 Verknningar i fråga om organisation

Propositionen har inga direkta organisatoriska verknningar. Syftet med propositionen är dock att göra det möjligt för den organisation som sköter ränteutjämningsverksamheten att genomföra de ändringar som eventuellt behövs inom ramen för statens specialfinansieringsbolag.

4. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag på handels- och industriministeriet. I beredningsarbetet har som bakgrundsmaterial använts en utredning som Finnvera lät utföra våren 1999 om olika ränteutjämningsssystem för offentligt understödd exportfinansiering. Propositionen har gått på remiss till finansministeriet, utrikesministeriet, justitieministeriet, Statskontoret, Bankföreningen i Finland, Finansinspektionen, Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund, Metallindustrins Centralförbund, Företagarna i Finland, Finnvera Abp och Oy Fide Ab. Remissinstanserna ansåg propositionen generellt motiverad. Fide, Finnvera samt representanterna för bankerna, exportörerna och industrin ansåg att den marginal som föreslås i propositionen och som skall betalas till kreditinstituten och de finansiella instituten är för liten jämfört med situationen i konkurrentländerna. De anmärkningar som remissinstanserna framförde har i mån av möjlighet beaktats i propositionen.

5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Propositionen hänför sig till budgetpropo-

sitionen för 2000 och avses bli behandlad i samband med den.

Enligt Romfördraget är utgångspunkten att sådant statsstöd som snedvrider handeln mellan medlemsstaterna är förbjudet. OECD-konsensus gällande offentligt understödda export- och fartygskrediter har med ett beslut av rådet godkänts för tillämpning inom EG (93/112/EEG) och är därmed gällande rätt inom EG. Räntestödssystemen för finansiering av offentligt understödda exportkrediter och fartygsleveranser anmäldes i

tiden i enlighet med avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet som existerande stödprogram till Eftas övervakningsmyndighet ESA (EFTA Surveillance Authority). Avsikten är att den föreslagna ändringen av lagstiftningen skall anmälas till EU-kommissionen som en teknisk ändring av stödprogrammet i likhet med den år 1996 givna lagen om utjämning av räntan för offentligt understödda exportkrediter och de ändringar som gjorts i den.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslagen

1.1 Lagen om utjämning av räntan för offentligt understödda export- och fartygskrediter

1 § I paragrafens 1 mom. föreslås det att ränteutjämningsystemet skall förlängas, dvs. giltighetstiden för bevillningsfullmakten att ingå ränteutjämningsavtal föreslås bli förlängd med tre år från 1999 till 2002.

I paragrafens 3 mom. föreslås att momentet skall preciseras så att i lagen beaktas inledandet av den tredje etappen i EMU från ingången av 1999 och grundandet av Europeiska centralbanken samt ibruktagandet av euron. Från ingången av januari 1999 har euro-CIRR ersatt de nationella CIRR-räntorna i de länder som hör till Europeiska ekonomiska och monetära unionen. Bevillningsfullmakten på 20 miljarder mark för ränteutjämningsavtal och ränteutjämningsanbud enligt gällande lag har i propositionen avrundats till 3300 miljoner euro.

2 §. Enligt 2 § 5 punkten betalar kreditinstitutet eller det finansiella institutet till staten en ränta enligt OECD-exportkreditvillkoren och staten för sin del finansiären en referensränta på i allmänhet sex månader, vilken motsvarar ränteperioden, ökad med 0,25 procentenheter. Dessutom betalar staten Fide i förvaltningsarvode en årlig ränta på 0,10 procent på det kapitalbelopp som ännu inte

förfallit av varje ränteutjämningsavtal. Internationellt granskat är den marginal som skall läggas till den fluktuerande räntan, som vanligtvis är Libor, exceptionellt låg särskilt i sådana situationer där finansiären inte har en fullständigt betryggande säkerhet. Till följd av detta blir långivarna tvungna att till OECD-räntan lägga till en egen tilläggsavgift, vilket inte är fallet i konkurrentländerna, där en avgift läggs till endast om finansiären tar särskilda risker.

Av ovan nämnda skäl föreslås det att 5 punkten i paragrafen skall ändras så att den marginal som skall läggas till den referensränta som används i ränteutjämningsavtal och vilken skall betalas till kreditinstitutet och det finansiella institutet skall höjas från 0,25 till högst 0,50 procent. Avsikten är att marginalen skall differentieras mera exakt genom ett beslut av handels- och industriministeriet med beaktande av bl.a. kreditbeloppet och kredittiden. Marginalerna skall differentieras i handels- och industriministeriets beslut enligt export- och fartygskreditens belopp och kredittiden på så sätt att krediterna delas in i t.ex. tre klasser enligt kreditbeloppet (under 5 miljoner euro, 5—50 miljoner euro och över 50 miljoner euro) och på så sätt att kredittiderna också delas upp i tre klasser enligt kredittidens längd (under 5 år, 5-10 år och över 10 år). Den marginal som skall läggas till referensräntan och betalas till kreditinstitutet och de finansiella ins-

tituten skall variera mellan 0,35 och 0,50 procent och i genomsnitt utgöra uppskattningsvis 0,45 procent.

Det föreslås att till paragrafen skall fogas en ny 10 punkt, enligt vilken med ränteutjämningsbolag skall avses det ränteutjämningsbolag som har grundats för administreringen av ränteutjämningsystemet eller statens specialfinansieringsbolag som fortsätter med detta bolags verksamhet. Denna ändring stämmer överens med den ändring som föreslås i lagen om ett ränteutjämningsbolag för offentligt understödda export- och fartygskrediter. Ändringen gör det möjligt att vid behov omorganisera ränteutjämningsverksamheten på ett sätt som är flexibelt och kostnadseffektivt. Om en eventuell ändring och om statens specialfinansieringsbolag skall bestämmas närmare genom förordning. Genom förordning skall åtminstone bestämmas att när statens specialfinansieringsbolag sköter ränteutjämningsverksamheten som en del av sin övriga verksamhet skall ränteutjämningsverksamheten ha separat bokföring samt ett separat bokslut göras upp över denna med iakttagande i tillämpliga delar av bestämmelserna om aktiebolag och principerna i lagen om ett ränteutjämningsbolag för offentligt understödda export- och fartygskrediter.

I paragrafens 9 punkt föreslås en teknisk rättelse som föranleds av den nya 10 punkten.

6a §. Det föreslås att bestämmelsen i paragrafen med likalydande innehåll skall överföras från lagen om ett ränteutjämningsbolag för offentligt understödda export- och fartygskrediter till den lag det nu är fråga om. Enligt paragrafen skall staten fortsättningsvis svara för det räntestöd som skall betalas till kreditinstituten och de finansiella instituten med stöd av de ränteutjämningsavtal som bolaget har ingått med kreditinstituten och de finansiella instituten. Ränteutjämningsystemet för offentligt understödda export- och fartygskrediter skall i fråga om räntestödet vara riskfritt för kreditinstituten och de finansiella instituten, vilket gör att det är nödvändigt att statens ansvar fastställs i lag.

Bestämmelsen om statens ansvar hör dock i högre grad samman med den lag som gäller den egentliga ränteutjämningsverksamheten.

7 §. Till paragrafen har fogats ett omnämnande om att närmare bestämmelser om ränteutjämningsbolaget vid behov skall ges genom förordning.

1.2 Lag om ett ränteutjämningsbolag för offentligt understödda export- och fartygskrediter

Det föreslås att 2 § skall ändras i fråga om de offentligt understödda export- och fartygskrediterna till de delar som gäller ränteutjämningsbolaget så att med ränteutjämningsbolag avses antingen ett separat bolag som har grundats för ränteutjämningsverksamhet eller statens specialfinansieringsbolag som fortsätter med detta bolags verksamhet. Härvid skall administreringen av ränteutjämningsystemet vid behov kunna omorganiseras inom ramen för statens specialfinansieringsbolags koncern. Det föreslås att bestämmelsen i 5 § med likalydande innehåll skall överföras till lagen om utjämning av räntan för offentlig understödda export- och fartygskrediter. Närmare bestämmelser i denna sak skall enligt 7 § ges genom förordning.

2. Ikraftträdande

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2000 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2000. Ändringen av lagen om utjämning av räntan för offentligt understödda export- och fartygskrediter skall tillämpas på de fall där det leveransavtal som ligger till grund för ett ränteutjämningsavtal har ingåtts den 1 januari 2000 eller därefter.

I fråga om båda lagändringarna tillämpas på de ränteutjämningsavtal som ingåtts innan ändringarna träder i kraft de bestämmelser som gäller när lagarna träder i kraft.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av lagen om utjämning av räntan för offentligt understödda export- och fartygskrediter

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 20 december 1996 om utjämning av räntan för offentligt understödda export- och fartygskrediter (1137/1996) 1 § 1 och 3 mom., 2 § 5 och 9 punkten och 7 §, dessa lagrum sådana de lyder i lag 1119/1997, samt

fogas till 2 §, sådan den lyder i nämnda lag 1119/1997, en ny 10 punkt och till lagen en ny 6a som följer:

1 §

Handels- och industriministeriet har rätt att på de villkor som ministeriet bestämmer ge ränteutjämningsbolaget för offentligt understödda export- och fartygskrediter, nedan ränteutjämningsbolaget, förbindelser om att ränteutjämningsbolaget med kreditinstituten och de finansiella instituten kan ingå ränteutjämningsavtal som gäller offentligt understödda export- och fartygskrediter till ett kapitalvärde av högst 3300 miljoner euro åren 1997—2002.

När kapitalvärdet av de ränteutjämningsavtal som avses i 1 och 2 mom. räknas ut, beräknas motvärdet i euro av varje ränteutjämningsavtal och ränteutjämningsanbud i utländsk valuta enligt den medelkurs för valutan i fråga som Europeiska centralbanken har meddelat för den dag ränteutjämningsanbudet gavs.

2 §

I denna lag avses med

5) *ränteutjämningsavtal* ett avtal som ingås mellan ränteutjämningsbolaget och ett kreditinstitut eller ett finansiellt institut och som gäller ränta på en kredit som avses i denna lag och enligt vilket kreditinstitutet eller det finansiella institutet betalar staten ränta enligt OECD-exportkreditvillkoren för den offentligt understödda ränteutjämningskredit det är fråga om och staten betalar kreditinstitutet eller det finansiella institutet den referensränta på i allmänhet sex månader som allmänt skall användas för valutan i fråga och som motsvarar ränteperioden för kredi-

ten på OECD-villkor, ökad med högst 0,50 procentenheter i enlighet med ett beslut av handels- och industriministeriet,

9) *ränteutjämningsanbud* ett anbud som ränteutjämningsbolaget lämnar ett kreditinstitut eller ett finansiellt institut eller ett finskt företag som idkar export-, skeppsbyggnads- eller rederiverksamhet eller en köpare av finska exportprodukter om att ingå ett sådant ränteutjämningsavtal som avses i 5 punkten;

10) *ränteutjämningsbolaget* ett bolag som avses i lagen om ett ränteutjämningsbolag för offentligt understödda export- och fartygskrediter (1136/1996).

6a §

Staten svarar för det räntestöd som skall betalas till kreditinstitut och finansiella institut med stöd av de ränteutjämningsavtal som ränteutjämningsbolaget har ingått med kreditinstitutet eller det finansiella institutet.

7 §

Handels- och industriministeriet fastställer de allmänna villkoren för offentligt understödda fartygskrediter i enlighet med de grunder som vid varje tillfälle tillämpas internationellt vid finansieringen av offentligt understödda fartygsleveranser.

Till övriga delar meddelas vid behov närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag till de delar som gäller ränteutjämningsbolaget genom en förordning och till övriga delar genom ett beslut av handels- och industriministeriet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000.

Lagen tillämpas på de fall där det leveransavtal som utgör grund för ett ränteutjämningsavtal har ingåtts den 1 januari 2000 eller därefter.

På ränteutjämningsavtal som har ingåtts innan denna lag träder i kraft tillämpas de bestämmelser som gäller när denna lag träder i kraft.

2.

Lag

om ändring av lagen om ett ränteutjämningsbolag för offentligt understödda export- och fartygskrediter

I enlighet med riksdagens beslut upphävs i lagen den 20 december 1996 om ett ränteutjämningsbolag för offentligt understödda export- och fartygskrediter (1136/1996) 5 §, sådan den lyder i lag 1120/1997, samt ändras 2 § 2 mom. och 7 § som följer:

2 §

Förvaltning

Med bolaget avses i denna lag ett bolag som har grundats för ränteutjämningsverksamhet som gäller offentligt understödda export- och fartygskrediter eller statens specialfinansieringsbolag, som regleras närmare genom förordning och som fortsätter detta bolags verksamhet.

7 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag ges vid behov genom förordning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000.

På ränteutjämningsavtal som har ingåtts innan denna lag träder i kraft tillämpas de bestämmelser som gäller när denna lag träder i kraft.

Helsingfors den 24 september 1999

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Minister *Kimmo Sasi*

1.

Lag

om ändring av lagen om utjämning av räntan för offentligt understödda export- och fartygskrediter

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 20 december 1996 om utjämning av räntan för offentligt understödda export- och fartygskrediter (1137/1996) 1 § 1 och 3 mom., 2 § 5 och 9 punkten och 7 §, dessa lagrum sådana de lyder i lag 1119/1997, samt

fogas till 2 §, sådan den lyder i nämnda lag 1119/1997, en ny 10 punkt och till lagen en ny 6a som följer:

Gällande lydelse

1 §

Handels- och industriministeriet har rätt att på de villkor som ministeriet bestämmer ge ränteutjämningsbolaget för offentligt understödda export- och fartygskrediter, nedan ränteutjämningsbolaget, förbindelser om att ränteutjämningsbolaget med kreditinstituten och de finansiella instituten kan ingå ränteutjämningsavtal som gäller offentligt understödda export- och fartygskrediter till ett kapitalvärde av högst 20 miljarder mark åren 1997—1999.

När kapitalvärdet av de ränteutjämningsavtal som avses i 1 och 2 mom. räknas ut, beräknas motvärdet i finska mark av varje ränteutjämningsavtal och ränteutjämningsanbud i utländsk valuta enligt den medelkurs för valutan i fråga som Finlands Bank har meddelat för den dag ränteutjämningsanbudet gavs.

Föreslagen lydelse

1 §

Handels- och industriministeriet har rätt att på de villkor som ministeriet bestämmer ge ränteutjämningsbolaget för offentligt understödda export- och fartygskrediter, nedan ränteutjämningsbolaget, förbindelser om att ränteutjämningsbolaget med kreditinstituten och de finansiella instituten kan ingå ränteutjämningsavtal som gäller offentligt understödda export- och fartygskrediter till ett kapitalvärde av högst 3300 miljoner euro åren 1997—2002.

När kapitalvärdet av de ränteutjämningsavtal som avses i 1 och 2 mom. räknas ut, beräknas motvärdet i euro av varje ränteutjämningsavtal och ränteutjämningsanbud i utländsk valuta enligt den medelkurs för valutan i fråga som Europeiska centralbanken har meddelat för den dag ränteutjämningsanbudet gavs.

2 §

I denna lag avses med

5) *ränteutjämningsavtal* ett avtal som ingås mellan ränteutjämningsbolaget och ett kreditinstitut eller ett finansiellt institut och som gäller ränta på en kredit som avses i denna lag och enligt vilket kreditinstitutet eller det finansiella institutet betalar staten ränta enligt OECD-exportkreditvillkoren för den offentligt understödda ränteutjämningskredit det är fråga om och staten betalar kre-

5) *ränteutjämningsavtal* ett avtal som ingås mellan ränteutjämningsbolaget och ett kreditinstitut eller ett finansiellt institut och som gäller ränta på en kredit som avses i denna lag och enligt vilket kreditinstitutet eller det finansiella institutet betalar staten ränta enligt OECD-exportkreditvillkoren för den offentligt understödda ränteutjämningskredit det är fråga om och staten betalar kre-

Gällande lydelse

ditinstitutet eller det finansiella institutet den referensränta på i allmänhet sex månader som allmänt skall användas för valutan i fråga och som motsvarar ränteperioden för krediten på OECD-villkor, ökad med högst 0,25 procentenheter.

9) *ränteutjämningsanbud* ett anbud som ränteutjämningsbolaget lämnar ett kreditinstitut eller ett finansiellt institut eller ett finskt företag som idkar export-, skeppsbyggnads- eller rederiverksamhet eller en köpare av finska exportprodukter om att ingå ett sådant ränteutjämningsavtal som avses i 5 punkten.

7 §

Handels- och industriministeriet fastställer de allmänna villkoren för offentligt understödda fartygskrediter i enlighet med de grunder som vid varje tillfälle tillämpas internationellt vid finansieringen av offentligt understödda fartygsleveranser.

Till övriga delar meddelas närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag vid behov genom ett beslut av handels- och industriministeriet.

Föreslagen lydelse

ditinstitutet eller det finansiella institutet den referensränta på i allmänhet sex månader som allmänt skall användas för valutan i fråga och som motsvarar ränteperioden för krediten på OECD-villkor, ökad med högst 0,50 procentenheter i enlighet med ett beslut av handels- och industriministeriet.

9) *ränteutjämningsanbud* ett anbud som ränteutjämningsbolaget lämnar ett kreditinstitut eller ett finansiellt institut eller ett finskt företag som idkar export-, skeppsbyggnads- eller rederiverksamhet eller en köpare av finska exportprodukter om att ingå ett sådant ränteutjämningsavtal som avses i 5 punkten,

10) *ränteutjämningsbolaget ett bolag som avses i lagen om ett ränteutjämningsbolag för offentligt understödda export- och fartygskrediter (1136/1996).*

6 a §

Staten svarar för det räntestöd som skall betalas till kreditinstitut och finansiella institut med stöd av de ränteutjämningsavtal som ränteutjämningsbolaget har ingått med kreditinstitutet eller det finansiella institutet.

7 §

Handels- och industriministeriet fastställer de allmänna villkoren för offentligt understödda fartygskrediter i enlighet med de grunder som vid varje tillfälle tillämpas internationellt vid finansieringen av offentligt understödda fartygsleveranser.

Till övriga delar meddelas vid behov närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag till de delar som gäller ränteutjämningsbolaget genom en förordning och till övriga delar genom ett beslut av handels- och industriministeriet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000.

Lagen tillämpas på de fall där det leveransavtal som utgör grund för ett ränteutjämningsavtal har ingåtts den 1 januari 2000 eller därefter.

På ränteutjämningsavtal som har ingåtts innan denna lag träder i kraft tillämpas de bestämmelser som gäller när denna lag träder ikraft.

2.

Lag

om ändring av lagen om ett ränteutjämningsbolag för offentligt understödda export- och fartygskrediter

I enlighet med riksdagens beslut upphävs i lagen den 20 december 1996 om ett ränteutjämningsbolag för offentligt understödda export- och fartygskrediter (1136/1996) 5 §, sådan den lyder i lag 1120/1997, samt ändras 2 § 2 mom. och 7 § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Förvaltning

Staten tecknar alla aktier i bolaget.

Med bolaget avses i denna lag ett bolag som har grundats för ränteutjämningsverksamhet som gäller offentligt understödda export- och fartygskrediter eller statens specialfinansieringsbolag, som regleras närmare genom förordning och som fortsätter detta bolags verksamhet.

5 §

Statens ansvar

Staten svarar för det räntestöd som skall betalas till kreditinstitut och finansiella institut med stöd av de ränteutjämningsavtal som bolaget har ingått med kreditinstitutet eller det finansielle institutet.

(Upphävs)

7 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag utfärdas vid behov genom beslut av statsrådet.

7 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag ges vid behov genom förordning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000. På ränteutjämningsavtal som har ingåtts innan denna lag träder i kraft tillämpas de bestämmelser som gäller när denna lag träder i kraft.

